

**ANA
COMAN**

**MARILENA
LASCĂR**

**LILIANA
PAICU**

Teste pentru performanță. Olimpiade și concursuri școlare

Limba și literatura română

CLASELE VII-VIII

Cuprins

<i>Prefață</i>	11
----------------------	----

Capitolul 1. Abordări diverse ale subiectelor de olimpiadă	13
---	----

a. Decalogul concurentului la olimpiadă.....	14
b. Variantă modulară pe texte lirice	15
c. Variantă modulară pe texte literare diverse	20

Capitolul 2. Subiecte propuse pentru	
---	--

Olimpiada de limba și literatura română	41
--	----

Clasa a VII-a

Variantă 1: Semnificația cărții în opinia scriitorilor	42
Variantă 2: Relația dintre scriitor și opera sa	45
Variantă 3: Viziunea poetilor despre legătura dintre român și țara sa	47
Variantă 4: Atmosfera de toamnă (în două texte lirice)	50
Variantă 5: Particularități ale descrierii artistice în proză.....	53
Variantă 6: Modalități de caracterizare a personajelor din textele narative.....	56
Variantă 7: Caracterizarea personajului-narator	60
Variantă 8: Portretul visătorului	63
Variantă 9: Portretul unui profesor	66
Variantă 10: Gândurile și stările sufletești contradictorii ale unor adolescente	69
Variantă 11: Caracteristici ale textului epic în proză și în versuri, pe tema călătoriei	72
Variantă 12: Rolul descrierii în cadrul unor narațiuni pe tema aventurii.....	75

Clasa a VIII-a

Variantă 1: Cartea, obiect cultural	78
Variantă 2: Cuvântul – „ <i>Ca-n basme-i a cuvântului putere...</i> ”	82
Variantă 3: Actul de creație artistică în viziunea scriitorilor	85
Variantă 4: Autor vs. cititor despre realizarea artistică a unui personaj de roman	88

Varianta 5: Starea de inspirație și sursele artei; raportul dintre artă și timp	91
Varianta 6: Raportul dintre poet și timp	95
Varianta 7: Relația eu-lume (în două texte lirice)	98
Varianta 8: Relația dintre părinți și copii (în texte memorialistice)	101
Varianta 9: Mesajul și limbajul poetic din două texte pe tema iubirii	104
Varianta 10: Comparație între două texte descriptive în proză	107
Varianta 11: Imaginea mării în două descrieri literare în proză	109
Varianta 12: Viziunea poetilor asupra naturii în amurg, timp al amintirii și al melancoliei	112

Capitolul 3. Variante rezolvate 115

Clasa a VII-a

Varianta 1: Semnificația cărții în opinia scriitorilor	116
Varianta 2: Relația dintre scriitor și opera sa	122
Varianta 3: Viziunea poetilor despre legătura dintre român și țara sa	129
Varianta 4: Atmosfera de toamnă (în două texte lirice)	136
Varianta 5: Particularități ale descrierii artistice în proză	142
Varianta 6: Modalități de caracterizare a personajelor din texte narative	150

Clasa a VIII-a

Varianta 5: Starea de inspirație și sursele artei; raportul dintre artă și timp	158
Varianta 6: Raportul dintre poet și timp	167
Varianta 7: Relația eu-lume (în două texte lirice)	173
Varianta 8: Relația dintre părinți și copii (în texte memorialistice)	179
Varianta 9: Mesajul și limbajul poetic din două texte pe tema iubirii	184
Varianta 10: Comparație între două texte descriptive în proză	190

Capitolul 4. Teoria literară aplicată în rezolvări – pentru clasele VII-VIII 197

Capitolul 5. Abordarea lecturii prin testele de performanță – *Lectura ca abilitate*

***de viață* și Olimpiada Internațională de Lectură 231**

a. Context	232
b. Variante propuse	237

a. Decalogul concurentului la olimpiadă

1. Singurul lucru care contează cu adevărat într-un concurs este să ajungi la cea mai bună variantă a ta; satisfacția vine odată cu atingerea acestui stadiu.
2. Originalitatea este un element central în modul cum percepi un text, dar trebuie limitată la nivelul coerenței.
3. Capacitatea de sinteză este importantă în alcătuirea unei lucrări, dar mult mai importantă este capacitatea de a selecta și chiar de a renunța la unele idei.
4. Coerența ideilor și structurarea acestora este esențială, indiferent dacă te referi la un text literar sau la o parte a unui afiș.
5. Corectitudinea este un parametru extrem de relativ, dar o noțiune necesară în construcția unei lucrări, la nivel gramatical, ortografic, lexical.
6. Nu contează mai ales punctul de vedere pe care îl ai în privința unui text dat, cu adevărat relevant e doar felul cum îl argumentezi.
7. Felul cum îți controlezi timpul se reflectă în felul cum rezolvi un subiect: echilibrul este ideal, astfel încât întreaga lucrare să aibă un nivel valoric înalt.
8. Am constatat că algoritmul ideal de rezolvare al subiectului integral se bazează pe individualizarea fiecărui subiect la nivel conceptual, pentru că nu le poți oferi tuturor o notă comună și, în același timp, a le trata individual permite potențarea fiecăruia în mod inedit.
9. Inspirația se poate găsi oriunde în jurul tău, așa că a fixa cu privirea un punct din afara clasei în care mă aflu la un concurs nu a fost niciodată o idee rea.
10. Concentrare constantă, atenție antrenată.

(text redactat de eleva Ana-Maria Țăranu, clasa a VIII-a,
Premiul I la etapa națională, *Olimpiada de limbă, comunicare și literatură română*, 2014,
profesor îndrumător dr. Ana Coman, Brăila)

b. Variantă modulară pe texte lirice

Exercițiul cu elevii capabili de performanță la limba română este un proces coerent și continuu, cu etape succesive, care necesită realizarea unui set de materiale de antrenament.

Variantele de subiecte propuse în continuare sunt organizate modular, în sensul conceperii lor în funcție de nivelul de pregătire pentru fiecare clasă, de la clasa a VI-a, până la clasa a VIII-a, cu marcarea elementelor de progres de la o treaptă la alta. Fiind realizate pe baza aceluiași grupaj de texte, subiectele de mai jos au avantajul că pun în evidență eventuale discontinuități în asimilarea noțiunilor din partea elevilor și le stimulează interesul pentru a participa la activitate alături de colegi. Evaluarea subiectului de tip modular se raportează la aceleași principii de corectare ca orice test, particularitatea fiind aceea că se pot vizualiza cumulativ elementele presupuse ca răspuns corect, în special în cazul scrierii despre textul literar.

Citește cu atenție următoarele texte pentru a răspunde cerințelor formulate:

A.

În geamul înserării
o stea a strălucit
aproape de copilul
cu fruntea pe fereastră...

și mâna lui atinge
în dorul fericit
fînța de sclipire
plăpândă și albastră.

(Ion Pillat, *Steaua*)

B.

De la început ai fost adusă de vânt
Ca o sămânță.

Am și glumit: „Cine-a mai văzut
Stea adusă de vânt?”

Dar mai târziu,

Când mi te-ai așezat pe frunte

Și-ai început să-ncolțești

Am înțeles că ești o sămânță.

Lacomă, înfiptă sălbatec în creier,

Cu raze aspre închipuind rădăcini,

Ești o sămânță.

Ce păcat

Că planta pe care,

Lumină din lumină, o naști

Nu se poate vedea

Decât după ce

Mă voi fi întunecat.

(Ana Blandiana, *Stea adusă de vânt*)

SUBIECTUL I – Lectura – 80 de puncte

a. Înțelegerea textului – 16 puncte

1. Transcrie, din fiecare text-suport, câte un vers care să conțină o imagine vizuală. **6 puncte**
2. Explică, în 5-6 rânduri, rolul expresiv al verbelor *a strălucit*, *atinge*, în poezia *Steaua*, de Ion Pillat. **10 puncte**

b. Scrierea despre textul literar – 25 de puncte

Într-o compunere de 15-20 de rânduri, prezintă câte două particularități ale **operei lirice**, exemplificând cu secvențe din ambele texte propuse.

c. Scriere reflexivă/imaginativă – 25 de puncte

Valorificând mesajul fiecărui text citit, alcătuește o compunere de 20- 25 de rânduri, cu titlul *Stea adusă de vânt*.

Pentru a obține punctajul maxim, vei avea în vedere următoarele repere:

- respectarea relației dintre titlu și conținutul compunerii; **5 puncte**
- utilizarea a două moduri de expunere; **5 puncte**
- folosirea adecvată a cel puțin patru figuri de stil diferite, pe care le vei sublinia; **5 puncte**
- plasarea în contexte potrivite a patru cuvinte/expresii selectate din textele date; **5 puncte**
- viziunea originală asupra temei propuse. **5 puncte**

Redactare (pentru compunerile de la punctele b și c, vei primi 14 puncte)

– unitatea compoziției – **2p**; registrul de comunicare, stilul și vocabularul – **3p**; coerența textului – **2p**; ortografie – **3p** (0-1 greșeli – **3p**; 2-3 greșeli – **2p**; 4 greșeli – **1p**); punctuația și așezarea în pagină – **2p**; creativitate și originalitate – **2p**.

SUBIECTUL al II-lea – Practica rațională și funcțională a limbii – 10 puncte

Redactează un text de 10-15 rânduri, în care să-ți exprimi opinia despre asocierea poetică a *stelei* cu o *sămânță*, în textul B.

SUBIECTUL al III-lea – Elemente de construcție a comunicării – 20 de puncte

1. Transcrie, din textele date, un cuvânt format prin derivare cu prefix și unul cu sufix. **6 puncte**
2. Scrie câte un antonim potrivit pentru cuvintele: *sclipire*, *târziu*. **4 puncte**

3. Transcrie, din fiecare text, câte un atribut adjectival și un complement circumstanțial de loc. Respect pentru oameni și cărți **4 puncte**
4. Alcătuiește câte un enunț în care un pronume personal din textul A să aibă, pe rând, funcția sintactică de nume predicativ și de complement direct. **6 puncte**

CLASA a VII-a

SUBIECTUL I – Lectura – 80 de puncte

a. Înțelegerea textului – 16 puncte

1. Transcrie, din fiecare text-suport, câte o metaforă. **6 puncte**
2. Explică, în 5-6 rânduri, semnificația versurilor interogative din textul B:
Cine-a mai văzut / Stea adusă de vânt? **10 puncte**

b. Scrierea despre textul literar – 25 de puncte

Scrie o compunere de 20-25 de rânduri, în care să prezinți asemănări și deosebiri între cele două creații lirice, din punctul de vedere al realizării artistice a motivului literar al *stelei*.

c. Scriere reflexivă/imaginativă – 25 de puncte

Valorificând mesajul fiecărui text citit, alcătuiește o compunere de 20-25 de rânduri, cu titlul *Visul*.

Pentru a obține punctajul maxim, vei avea în vedere următoarele repere:

- respectarea relației dintre titlu și conținutul compunerii; **5 puncte**
- organizarea detaliilor; **5 puncte**
- utilizarea a cel puțin două moduri de expunere; **5 puncte**
- folosirea adecvată a cel puțin patru imagini artistice diferite, extrase din textele-suport; **5 puncte**
- viziunea originală asupra temei propuse. **5 puncte**

Redactare (pentru compunerile de la punctele b și c, vei primi 14 puncte)

– unitatea compoziției – **2p**; registrul de comunicare, stilul și vocabularul – **3p**; coerența textului – **2p**; ortografie – **3p** (0-1 greșeli – **3p**; 2-3 greșeli – **2p**; 4 greșeli – **1p**); punctuația și așezarea în pagină – **2p**; creativitate și originalitate – **2p**.

SUBIECTUL al II-lea – Practica rațională și funcțională a limbii – 10 puncte

Redactează un text de 10-15 rânduri, în care să-ți exprimi opinia despre mesajul primei poezii date, pornind de la următoarea afirmație: *Fie că e vorba de o casă, fie de stele, fie de pustiu, ceea ce le dă frumusețe rămâne nevăzut.* (Antoine de Saint-Exupéry)

SUBIECTUL al III-lea – Elemente de construcție a comunicării – 20 de puncte

1. Transcrie, din textele date, două cuvinte formate prin conversiune. 4 puncte
2. Plasează substantivul *stea* în două unități frazeologice, precizând apoi sensul acestora. 6 puncte
3. Transcrie, din textele date, un atribut adjectival exprimat prin adjectiv pronominal și un complement de agent exprimat prin substantiv comun. 4 puncte
4. Alcătuiește câte un enunț în care verbul la modul gerunziu din textul B să aibă funcția sintactică de atribut, respectiv, de complement indirect. 6 puncte

CLASA a VIII-a

SUBIECTUL I – Lectura – 80 de puncte

a. Înțelegerea textului – 16 puncte

1. Transcrie, din fiecare text-suport, câte un vers care să conțină două figuri de stil, precizându-le. 8 puncte
2. Explică, în 10-12 rânduri, relația dintre tipul discursului liric și ideile exprimate în primul text-suport. 8 puncte

b. Scriere despre textul literar – 25 de puncte

Scrie o compunere, de 20-25 de rânduri, în care să prezinți ipostazele umane în raport cu semnificațiile motivului *stelei*, așa cum apar în cele două creații lirice.

c. Scriere reflexivă/imaginativă – 25 de puncte

Valorificând mesajul fiecărui text citit, alcătuiește o compunere (narativă sau reflexivă), de cel puțin 20-25 de rânduri, având ca temă *idealul uman*.

Pentru a obține punctajul maxim, vei avea în vedere următoarele repere:

- propunerea unui titlu sugestiv; 5 puncte
- respectarea relației dintre titlu și conținutul compunerii; 5 puncte
- utilizarea a două moduri de expunere; 5 puncte
- folosirea adecvată a cinci figuri de stil diferite; 5 puncte
- viziunea originală asupra temei propuse. 5 puncte

Redactare (pentru compunerile de la punctele b și c, vei primi 14 puncte)

- unitatea compoziției – 2p; registrul de comunicare, stilul și vocabularul – 3p; coerența textului – 2p; ortografie – 3p (0-1 greșeli – 3p; 2-3 greșeli – 2p; 4 greșeli – 1p); punctuația și așezarea în pagină – 2p; creativitate și originalitate – 2p.

SUBIECTUL al II-lea – Practica rațională și funcțională a limbii – 10 puncte

Redactează un text, de 10-15 rânduri, în care să susții sau să infirmi afirmația că steaua constituie o reprezentare a divinității în poezia *Stea adusă de vânt* de Ana Blandiana.

SUBIECTUL al III-lea – Elemente de construcție a comunicării – 20 de puncte

1. Transcrie, din textele date, două cuvinte formate prin diferite mijloace interne de îmbogățire a vocabularului, pe care le vei preciza. **4 puncte**
2. Selectează, din textele citate, două cuvinte care să conțină diftongi ascendenți, precizându-le și valoarea morfologică. **6 puncte**
3. Menționează funcțiile sintactice ale cuvintelor/structurilor subliniate în secvența:
De la început ai fost adusă de vânt / Ca o sămânță. / Am și glumit: „Cine-a mai văzut / Stea adusă de vânt?” **4 puncte**
4. Construiește o frază alcătuită din trei propoziții, în care să existe o propoziție subordonată subiectivă și o subordonată predicativă. **6 puncte**

c. Variantă modulară pe texte literare diverse

Constituirea unui corpus de texte aparținând diferitelor genuri și specii literare constituie prima condiție pentru desfășurarea activității de pregătire a elevilor pentru performanță. Distribuția itemilor pentru fiecare subiect, formularea cerințelor propriu-zise conform structurii anunțate în regulamentul olimpiadei și conform modelelor din concursurile ultimilor ani se realizează în concordanță cu particularitățile de vârstă, cu ritmul parcurgerii programei școlare, cu nivelul pregătirii elevilor.

Combinarea a două texte literare este posibilă dacă fragmentele alese au în comun un aspect tematic sau de compoziție, care permite compararea lor (aici, motivul literar al stelei), dar care se grefează pe aspecte de structură și limbaj literar precum: modul de expunere, cadrul natural, sentimentele transmise, tipul de personaj etc.

Subiectele prezentate în continuare sunt realizate combinând câte două textele de mai jos (de exemplu: A și B, C și D, A și C etc.) și oferă diverse modalități de exersare și de rafinare a competențelor elevilor implicați în activitatea de performanță.

Corpus de texte

Citește cu atenție următoarele texte pentru a răspunde cerințelor formulate:

A.

*În geamul înserării
o stea a strălucit
aproape de copilul
cu fruntea pe fereastră...*

*și mâna lui atinge
în dorul fericit
fința de sclipire
plăpândă și albastră.*

(Ion Pillat, *Steaua*)

B.

*De la început ai fost adusă de vânt
Ca o sămânță.*

*Am și glumit: „Cine-a mai văzut
Stea adusă de vânt?”*

Dar mai târziu,

Când mi te-ai așezat pe frunte

Și-ai început să-ncolțești

Am înțeles că ești o sămânță.

Lacomă, înfiptă sălbatec în creier,

Cu raze aspre închipuind rădăcini,

Ești o sămânță.